

De Regel van Augustinus

Gemeenschappen van zusters en broeders herkennen zich in de Regel van Augustinus. Heeft zijn Regel ook iets voor ons? Lees en denk met ons mee in de volgende nummers van Stad Gods.

Commentaar op de Regel van Augustinus

Eten en drinken

'Bedwing uw lichaam door vasten en onthouding'. Als begin van een paragraaf over eten en drinken klinkt dit nogal fors. Maar Augustinus zou Augustinus niet zijn als het hierbij bleef. Het is de eerste helft van de zin, en hij voegt er meteen de andere helft aan toe: 'in de mate waarin uw gezondheid dit toelaat'. Daarmee zegt hij twee dingen. Ten eerste, dat je verstandig tewerk moet gaan en dat je lichamelijke gezondheid daarbij de maatstaf is. Wie niet kan wachten op de gemeenschappelijke maaltijd, tegen de avond, moet daarom tussendoor iets gebruiken.

En daarmee brengt hij een tweede punt in, namelijk dat hij ieders eigen verantwoordelijkheid verdisconteert. Hij vraagt serieus aandacht voor het

punt van eten en drinken, maar niet met een voorschrift zonder meer. Hij geeft zijn woorden iets dynamisch mee, met ruimte voor ieders eigen situatie, maar ook voor persoonlijke groei.

Ons lichaam

Het is altijd boeiend om ook even te kijken naar de Latijnse woorden. Voor 'lichaam' gebruikt Augustinus hier niet het woord corpus, dat duidt op ons fysieke lichaam, maar caro, vlees, ofwel ons bestaan als getekend door onze vleselijke neigingen.

In onze dagen kun je geen programma op de tv kijken zonder allerlei reclames voor afslankdiëten. Dat vasten bedoelt Augustinus niet, want dat gaat alleen over ons fysieke lichaam, en deze lichaamscultuur valt niet bin-

De Regel van Augustinus

nen zijn aandacht.

Zijn woord over eten en drinken is hier maar heel kort. Hij besteedt er meer aandacht aan in het 10e boek van de Belijdenissen. Daar is het sleutelwoord 'beheersing', ofwel het zoeken naar de goede oriëntatie in zijn doen en laten. Over ons thema van nu, eten en drinken, is zijn gedachtegang als volgt: Honger is een ziekte, op zichzelf even dodelijk als koorts. Maar God geeft ons eten en drinken, en de smaak het lekker te vinden. Maar de smaak is een begeleider die meeloopt, maar niet voorop moet lopen. En daar ligt mijn moeilijkheid, zegt Augustinus, want mijn gezondheid en mijn smaak hanteren niet dezelfde maatstaf, en zo doet het genot soms goede zaken met mijn gezondheid als dekmantel.¹

Smaakvol en sober, zo wilde Augustinus het

Augustinus is tegelijkertijd laconiek en serieus. Maar het is wel duidelijk waar het hem om gaat. We moeten voldoende zorg besteden aan eten en drinken, maar het ongecontroleerd verlangen ernaar is een van onze lagere instincten, die onze innerlijke oriëntatie en persoonlijke groei in de weg kunnen staan. Hij laat zich inspireren door een woord van Jezus in het Evangelie van Lucas, dat hij tegelijkertijd aanpast om het beter

in te passen in zijn betoog: 'Pas op dat jullie hart niet afgestompt raakt door het verlangen naar eten en drinken.'² In dit Boek van zijn Belijdenissen onderzoekt Augustinus heel zijn doen en laten in dat licht.

Daarbij denkt hij niet aan ascese omwille van de ascese. 'Zijn tafel was eenvoudig en sober', zegt zijn huisgenoot en eerste biograaf, Possidius. Naast peulvruchten en groenten, het normale voedsel voor die tijd, kwam er soms ook vlees op tafel, en wijn was er altijd. Het bestek was van zilver, en alle verdere benodigdheden smaakvol en sober. Zo wilde Augustinus het, zegt Possidius.

Geen ascese omwille van de ascese, maar: laat niets de juiste oriëntatie van je persoon in de weg staan. Het is duidelijk wat Augustinus' als oriëntatie op dit punt aan zijn gemeenschap voorhoudt. Maar zoals altijd, vraagt hij allereerst aandacht voor het samenleven van mensen die allemaal verschillend zijn. De zieken worden ontzien, vanzelfsprekend, maar ook broeders die een rijkere levenswijze gewend waren voordat ze tot de gemeenschap toetraden. Maar houd er niet langer aan vast dan nodig is, want weinig nodig hebben is beter dan veel bezitten.³

Wim Sleddens o.s.a.

1) Conf 10,44 2) Zie Lc 21,34; Conf 10,45

3) Zie Regel voor de Gemeenschap 3,3.5